

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

**НАУКОВІ ПРАЦІ
МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

**SCIENTIFIC WORKS
OF INTERREGIONAL ACADEMY
OF PERSONNEL MANAGEMENT**

POLITICAL SCIENCES AND PUBLIC MANAGEMENT

Випуск 2 (74), 2024

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

Редакційна колегія

Семенець-Орлова І. А., кандидат політичних наук, доктор наук з державного управління, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, Міжрегіональна Академія управління персоналом (головний редактор)

Дакал А. В., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Жовнірчик Я. Ф., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Національний авіаційний університет

Карасевич А. О., кандидат філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Козирська А., доктор політичних наук, професор, керівник кафедри соціальної і культурної безпеки факультету наук про політику і безпеку, Університет Миколая Коперника у Торуні, Польща

Ковач В. О., доктор наук з державного управління, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу проблем фізичного захисту об'єктів критичної інфраструктури центру інформаційно-аналітичного та технічного забезпечення моніторингу об'єктів атомної енергетики, НАН України

Кондратенко О. Ю., доктор політичних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу теоретичних та прикладних проблем політології, Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України

Копанчук В. О., доктор наук з державного управління, доцент кафедри кримінального права та процесу, Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Кульгінський Є. А., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри стоматології, Київський міжнародний університет

Лясота Л. І., кандидат політичних наук, доцент, член Соціологічної асоціації України

Монолатій І. С., доктор політичних наук, професор кафедри політології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Орел М. Г., доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Пашина Н. П., доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та міжнародних відносин, Маріупольський державний університет

Радченко О. О., кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Твердохліб О. С., доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри державного управління у сфері цивільного захисту, Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту

Толуб'як В. С., доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри менеджменту та публічного управління, Західноукраїнський національний університет

Шмаленко Ю. І., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри соціології, Національний університет «Одеська юридична академія»

Яковлева Л. І., доктор політичних наук, професор, професор кафедри соціології, Національний університет «Одеська юридична академія»

Katarzyna Radzik-Maruszak, dr hab, profesor, Fac Polit Sci & Journalism, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (Lublin, Poland)

Marek Pietraś, prof. dr hab., Dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

Затверджено Вченою радою

Міжрегіональної Академії управління персоналом 27 червня 2024 (протокол № 8)

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1173 від 11.04.2024 року (Ідентифікатор медіа R30-03894).

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») відповідно до Наказу МОН України № 320 від 07 квітня 2022 року (додаток 2) зі спеціальностей 052 – Політологія; 281 – Публічне управління та адміністрування.

Видання індексується Google Scholar

DOI: 10.32689/2523-4625-2024-2(74)

Наукові праці МАУП. Політичні науки та публічне управління. 2024. Вип. 2 (74). Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2024. 120 с.

Публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку політики та публічного управління. Для науковців, викладачів, студентів та всіх, кого цікавить розвиток політичної науки та публічного управління в Україні.

ЗМІСТ

Леонід АРСЕНОВИЧ

ІНСТРУМЕНТАРІЙ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ
У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....7

Роман БУЛА

МОДЕЛЬ ЦИФРОВОГО УРЯДУВАННЯ В ЕСТОНІЇ.....17

Олексій БУРЯЧЕНКО

ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК НОВА ФОРМА ГЛОБАЛЬНОГО ПРОТИСТОЯННЯ.....24

Павло ВОЙТОВИЧ

СТАНОВЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.....32

Ольга ВОЛЯНЮК

УГОРЩИНА В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ ТА БЕЗПЕЦІ:
УРОКИ ДЛЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ОСВІТИ.....38

Валерій КОТЛЯРОВ

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....45

Микола ЛИТВИН

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНОЮ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЮ СИСТЕМОЮ.....50

Олена МОГИЛЬ, Северіон ДАНГАДЗЕ

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ ОБСТАВИН В УКРАЇНІ.....56

Нікіта ПАВЛОВ

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ТА ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ:
ЄВРОПА ТА УКРАЇНА (ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ).....63

Євген ПФАЙФЕР

ГЕГЕМОНІЯ ТА СОЦІАЛЬНА АВТОНОМІЯ
В РАДИКАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНІЙ ТЕОРІЇ.....69

Леся РУДА

ПОЛІТИКА ЕТНІЧНОГО ЕКСТРЕМІЗМУ ЯК ПРОЯВ ПОЛІТИЧНОГО ТЕРОРИЗМУ.....74

Олексій РУСНАК

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ:
АКТУАЛЬНІ ДИСКУРСИ СУЧАСНОСТІ.....79

Олексій РУСНАК

ФЕНОМЕН «УПРАВЛІННЯ» В ПУБЛІЧНОМУ КОНТЕКСТІ:
ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ І КОНЦЕПТУАЛЬНЕ УЗАГАЛЬНЕННЯ.....86

Vladyslav FARAPONOV

AMERICAN FOREIGN AID AS A COMPONENT OF US FOREIGN POLICY SINCE 1945.....91

Дмитро ХАЧАТУРОВ, Петро БОБЕРЕНКО

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА В СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ НАУЦІ96

Юрій ШЕВЧУК, Віталій ЛУКАЧ

ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ У ВПРОВАДЖЕННІ МЕХАНІЗМІВ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ.....102

Сергій ШТАНЦЕЛЬ

ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ
ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ.....108

Олег ЯЦИНО, Вадим ЛЯХ

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ
У ПЕРІОД З 1991 ПО 2014 РОКИ114

УДК 351.72

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-2\(74\)-17](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-2(74)-17)

Сергій ШТАНЦЕЛЬ

кандидат технічних наук, докторант кафедри публічного адміністрування,
ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», sht@ntsel.net
ORCID: 0009-0006-8286-1040

ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Глобалізація економіки, її структурні зміни, що призводять до посилення конкуренції, невизначеність макросередовища зумовлюють актуальність питань забезпечення фінансової безпеки як складової економічної безпеки держави, суспільства та особи. Фінансова безпека є елементом економічної та в сукупності національної безпеки. Фінансова безпека – це стан фінансово-банківської системи, за якого держава гарантує в певних межах загальноекономічні та соціальні умови діяльності державних установ управління та ринкових інститутів.

Метою статті є аналіз інституційного середовища державного управління фінансовою безпекою держави в Україні.

Враховуючи актуальність питання фінансової безпеки держави в сучасних умовах на доктринальному рівні, йому присвячено низку наукових праць (А. Дурманов та ін.; І. Брітченко, Н. І. Богомолова, О. О. Кравченко, С. С. Пінчук; Варналій З. і Т. Курило, А. Журавльов, Г. Джавадо та ін.). Важливу роль у внутрішніх загрозах фінансовій безпеці держави відіграє також корупція. Б.С. Малиняк, О.М. Мартинюк, О.П. Кириленко відзначають вплив корупції на державні витрати, який різниться залежно від рівня демократії в країні. Проте, серед багатьох розробок, аспектам державного управління фінансовою безпекою держави не приділено достатньої уваги в наукових дослідженнях.

У запропонованій статті виявлено, що існує певні особливості публічного управління фінансовою безпекою держави, які закріплені законодавством. Визначено, що воно включає у собі ряд органів, інститутів, дії яких спрямовані створення сприятливих умов розвитку економіки. У статті проаналізовано такі складові публічного управління у цій сфері: правові чинники (законодавчі акти, регулюючі фінансові відносини різних рівнях); і інституційна складова, яка забезпечує виконання встановлених принципів. Третьою складовою є інструментальний аспект, як методи, події, створені задля досягнення поставленої мети.

У запропонованій статті розкрито окремі особливості державного управління фінансовою безпекою держави, які встановлені законодавством. Визначено, що до нього входить низка органів та інститутів, діяльність яких спрямована на створення сприятливих умов для розвитку економіки.

Наведено структуру інституційного забезпечення фінансової безпеки. Охарактеризовано повноваження суб'єктів у системі інституційного забезпечення фінансової безпеки, до яких входять Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; Рада національної безпеки і оборони України; міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; НБУ; суди загальної юрисдикції; прокуратура України; місцеві державні адміністрації; СБУ, БЕБ, АРМА, ФДМУ та інші, утворені відповідно до законів України.

Державні органи відіграють ключову роль в управлінні фінансовою безпекою держави. Вони відповідають за розробку та реалізацію політики фінансової безпеки, координацію дій різних структур і організацій, забезпечення безпеки держави та її громадян.

Державні органи розробляють і формують політику фінансової безпеки, визначаючи пріоритети та цілі у сфері фінансової безпеки. Вони аналізують загрози та ризики, проводять дослідження, розробляють стратегії забезпечення фінансової безпеки держави.

Державні органи координують дії різних структур та організацій для забезпечення ефективного реагування на загрози та ризики. Вони створюють механізми співпраці та обміну інформацією між різними підрозділами для забезпечення узгодженості та співпраці у забезпеченні фінансової безпеки.

Державні органи відповідають за забезпечення фінансової безпеки держави та її громадян. Вони розробляють і впроваджують заходи для запобігання та реагування на загрози та ризики, такі як тероризм, злочинність, кібератаки тощо. Вони також займаються охороною кордону, забезпечення громадського порядку та громадської безпеки.

Державні органи здійснюють моніторинг та аналіз ситуації у сфері фінансової безпеки. Вони збирають та аналізують інформацію про потенційні загрози та ризики, проводять дослідження та оцінку вразливості для вжиття відповідних заходів для забезпечення фінансової безпеки.

Тому державні органи відіграють важливу роль у державному управлінні фінансовою безпекою. Вони формують політику фінансової безпеки, координують дії різних структур і організацій, забезпечують безпеку держави та її громадян, здійснюють моніторинг та аналіз ситуації у сфері фінансової безпеки.

Ключові слова: органи, фінансова безпека, принципи, складові публічного управління.

Serhii Shtantsel. INSTITUTIONAL FOUNDATIONS OF PUBLIC MANAGEMENT OF STATE FINANCIAL SECURITY IN UKRAINE

Globalization of the economy, its structural changes leading to increased competition, the uncertainty of the macro environment determine the urgency of issues of ensuring financial security as a component of the economic security of the state, society, and the individual. Financial security is an element of economic and overall national security. Financial security is the state of the financial and banking system, under which the state guarantees, within certain limits, general economic and social conditions for the operation of state management institutions and market institutions.

The purpose of the article is to analyze the institutional environment of state management of the state's financial security in Ukraine.

Given the relevance of the issue of financial security of the state in modern conditions at the doctrinal level, a number of scientific works are devoted to it (A. Durmanov and others; I. Britchenko, N. I. Bogomolova, O. O. Kravchenko, S. S. Pinchuk; Varnalii Z. and T. Kurylo, A. Zhuravlev, G. Javado, etc.). Corruption also plays an important role in internal threats to the financial security of the state. B.S. Malynyak, O.M. Martyniuk, O.P. Kirylenko note the impact of corruption on state spending, which varies depending on the level of democracy in the country. However, among many developments, the aspects of state management of the state's financial security have not been given sufficient attention in scientific research.

The proposed article revealed that there are certain features of public management of the financial security of the state, which are fixed by legislation. It was determined that it includes a number of bodies, institutes whose actions are aimed at creating favorable conditions for the development of the economy. The article analyzes the following components of public administration in this area: legal factors (legislative acts regulating financial relations at various levels); and an institutional component that ensures the implementation of established principles. The third component is the instrumental aspect, as methods, events created to achieve the set goal.

The proposed article discloses certain features of state management of the state's financial security, which are established by legislation. It was determined that it includes a number of bodies and institutes whose activities are aimed at creating favorable conditions for the development of the economy.

The structure of institutional provision of financial security is given. The powers of subjects in the system of institutional provision of financial security are characterized, which include the President of Ukraine; Verkhovna Rada of Ukraine; Cabinet of Ministers of Ukraine; National Security and Defense Council of Ukraine; ministries and other central bodies of executive power; National Bank of Ukraine; courts of general jurisdiction; Prosecutor's Office of Ukraine; local state administrations; The Security Service of Ukraine, the Economic Security Bureau, the National Agency of Ukraine for the Identification, Search and Management of Assets Obtained from Corruption and Other Crimes, the State Property Fund of Ukraine and others established in accordance with the laws of Ukraine.

State bodies play a key role in managing the financial security of the state. They are responsible for the development and implementation of the financial security policy, coordination of the actions of various structures and organizations, ensuring the security of the state and its citizens.

State bodies develop and form financial security policy, defining priorities and goals in the field of financial security. They analyze threats and risks, conduct research, develop strategies for ensuring the financial security of the state. State bodies coordinate the actions of various structures and organizations to ensure effective response to threats and risks. They create mechanisms for cooperation and exchange of information between different departments to ensure coherence and cooperation in ensuring financial security.

State bodies are responsible for ensuring the financial security of the state and its citizens. They develop and implement measures to prevent and respond to threats and risks such as terrorism, crime, cyber attacks, etc. They also deal with border protection, public order and public safety.

State bodies monitor and analyze the situation in the field of financial security. They collect and analyze information about potential threats and risks, conduct research and vulnerability assessment to take appropriate measures to ensure financial security.

Therefore, state bodies play an important role in the state management of financial security. They form the policy of financial security, coordinate the actions of various structures and organizations, ensure the security of the state and its citizens, monitor and analyze the situation in the field of financial security.

Key words: *bodies, financial security, principles, components of public administration.*

Постановка проблеми. В умовах сучасної світової економіки держава не може ефективно реалізовувати свою зовнішню та внутрішню політику, забезпечувати виконання соціально-економічних програм без здійснення самостійної фінансово-економічної політики відповідно до своїх національних інтересів. Тому найважливішою частиною економічної безпеки нашої країни є її фінансова безпека.

Сутність фінансової безпеки держави можна визначити як складову частину економічної безпеки країни, засновану на незалежності, ефективності та конкурентоспромож-

ності фінансової сфери України, вираженої через систему критеріїв та показників її стану, що характеризують збалансований стан самостійних ланок та елементів фінансової системи держави.

Враховуючи актуальність питання фінансової безпеки держави в сучасних умовах на доктринальному рівні, йому присвячено низку наукових праць (Дурманов та ін. [5]; Брітченко, Н.І. Богомолова, О.О. Кравченко, С.С. Пінчук [2]; Варналій З. та Томашевська Т. [3]; Курило М., Клочко А., Журавлов Д., Джавадо Г. [8] та ін.). Важливу роль у внутрішніх загрозах фінансовій безпеці

держави відіграє також корупція. Тому слід погодитися з Б.С. Малиняком, О.М. Мартинюком, О.П. Кириленком [9], що вплив корупції на державні витрати змінюється залежно від рівня демократії в країні. Проте серед багатьох напрацювань аспектам публічного управління фінансовою безпекою держави не приділено достатньої уваги у наукових розвідках.

Мета статті – аналіз інституційного середовища публічного управління фінансовою безпекою держави в Україні.

Основний зміст. Вивчення теоретичних засад процесу забезпечення фінансової безпеки держави неможливе без виявлення базисних елементів – об'єкта, предмета, суб'єктів та принципів побудови. Так, об'єктом фінансової безпеки держави є фінансова система, що є складним, багаторівневим і багатокомпонентним механізмом. При цьому слід зазначити, що фінансова система створюється з метою підтримки та покращення рівня соціально-економічного розвитку держави.

Визначення суб'єктів фінансової безпеки є важливим процесом у забезпеченні прозорості та законності фінансової системи. Серед основних суб'єктів фінансової безпеки варто виділити державу, різні фінансові інституції, регіони, населення, а також світові спільноти. Слід зазначити, що держава забезпечує функціонування всієї фінансової системи, виступаючи як законодавець, виконавець та судова влада.

Як предмет фінансової безпеки в науковій літературі прийнято виділяти діяльність суб'єктів, спрямовану на забезпечення фінансової безпеки за допомогою реалізації певних функцій та завдань. Забезпечення фінансової безпеки держави досягається за допомогою різних державних органів. Так, у сучасних умовах, коли на фінансову безпеку України впливають різні загрози, зростає роль ефективності діяльності уповноважених органів, які забезпечують стабільність та безпеку держави [1].

Публічне управління фінансовою безпекою – це система заходів та дій, які здійснюються державою для забезпечення фінансової безпеки своїх громадян, території та інтересів. Воно включає планування, координацію та реалізацію політики, законодавство, нагляд та контроль, а також оперативні заходи щодо запобігання та протидії загрозам та ризикам.

Публічне управління фінансовою безпекою спрямоване на захист від різних загроз, таких як тероризм, екстремізм, злочинність, кібератаки, природні та техногенні катастрофи та інші небезпеки. Воно також включає захист прав і свобод громадян, забезпечення фінан-

сової безпеки та захист публічних фінансових інтересів.

Публічне управління фінансовою безпекою здійснюється через різні органи та структури, такі як уряд, міністерства та відомства, правоохоронні органи, спеціальні служби та інші державні організації. Вони виконують функції з розробки та реалізації стратегій, розробки та впровадження законодавства, проведення оперативних заходів, забезпечення співробітництва з іншими країнами та міжнародними організаціями [10].

Публічне управління фінансовою безпекою є важливою складовою державного управління загалом і відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності, захисті прав та інтересів громадян, а також у розвитку та процвітанні країни.

Процес забезпечення фінансової безпеки держави базується на основі взаємодії трьох головних компонентів: нормативно-правової бази, інституційної та інструментальної основи.

Далі розглянемо докладніше кожен із елементів. Так першорядним компонентом забезпечення фінансової безпеки є нормативно-правова база, що регламентує процес забезпечення, регулювання та контролю фінансової безпеки держави.

Серед основних законодавчих актів слід зазначити Конституцію України, закони, укази, розпорядження та акти уряду, а також акти центральних органів виконавчої влади (Міністерства фінансів України, НБУ, Державної податкової служби України тощо). Як інформаційна база забезпечення фінансової безпеки держави в сучасних умовах виділяють також міжнародні правові акти, договори та угоди, в яких Україна виступає однією зі сторін. Зокрема основними є такі нормативно-правові акти: Угода про Асоціацію України з Європейським Союзом; Конституція України; Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України»; «Про Державний бюджет»; «Про банки і банківську діяльність»; «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»; «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; «Про фінансові послуги та фінансові компанії»; Податковий кодекс України; «Про страхування»; «Про іпотечні облігації»; Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері; Національна економічна стратегія на період до 2030 року; Стратегія реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації; Національна стратегія доходів до 2030 року.

Другим важливим елементом є інституційна основа, яка є сукупністю органів державної влади, що реалізують заходи в рамках забезпечення фінансової безпеки держави.

Третім елементом є інструментальна база, тобто сукупність інструментів, методів, прийомів та критеріїв, спрямованих не лише на забезпечення фінансової безпеки, а й на оцінку її рівня та способів впливу на неї.

Фінансова безпека держави має бути забезпечена як усередині країни, так і на міжнародному рівні. Забезпечення фінансової безпеки держави на міжнародному рівні передбачає створення умов її незалежності, конкурентоспроможності та стабільності по відношенню до зовнішніх загроз. В умовах всесвітньої глобалізації та трансформації економік загострюється питання забезпечення фінансової безпеки на всіх рівнях діяльності держави.

Внутрішня фінансова безпека держави досягається за рахунок створення сприятливих умов, які полягають у вдосконаленні нормативно-правової бази, стійкості до структурних змін економіки, зниження рівня тіньової економіки та реалізації заходів, спрямованих на підвищення рівня ділової та інвестиційної активності всередині країни [7].

Узагальнюючи вищесказане, можна виділити основні фактори, які свідчать про рівень фінансової безпеки держави:

- рівень фінансової незалежності від зовнішніх джерел фінансових ресурсів (закордонних держав, міжнародних організацій, іноземних інвесторів);
- рівень законодавчої та нормативно-правової бази, що регламентує діяльність з забезпечення фінансової безпеки, а також акти, що забезпечують функціонування фінансової системи держави;
- характер фінансово-кредитної політики, що у країні;
- рівень політичної, економічної та соціальної стабільності.

Створення ефективного механізму забезпечення фінансової безпеки є складним завданням. Це викликано тим, що забезпечення безпеки в рамках окремих структурних елементів по-різному. Так, функціонування структурних елементів фінансової безпеки регламентується діяльністю різних органів, чиї функції різняться залежно від системи та покладених на них повноважень. Однак, незважаючи на це, забезпечення фінансової безпеки держави має базуватися на дотриманні загальних принципів.

Важливим принципом забезпечення фінансової безпеки законність. Від того, наскільки діяльність уповноважених органів,

а також суб'єктів фінансової безпеки відповідає чинним законам та нормативно-правовим актам, прямо залежить рівень фінансової безпеки. В останні роки основною загрозою фінансовій безпеці держави залишається корумпованість, наявність тіньової економіки, відмивання коштів, одержаних злочинним шляхом.

Виходячи з цього, важливим завданням України є підвищення рівня дотримання чинного законодавства.

Дотримання принципів багатовимірності та комплексності дозволить створити таку систему забезпечення фінансової безпеки, яка буде здатна прогнозувати ризики в усіх сферах своєї взаємодії, тим самим знижувати можливі негативні наслідки, що істотно позначиться на рівні стійкості держави.

Побудова будь-якої системи, у тому числі й системи забезпечення фінансової безпеки, має будуватися на дотриманні принципу керованості, який дозволяє здійснювати необхідне регулювання у часі просторі. Цей принцип особливо важливий в сучасних умовах, де постійно відбуваються трансформації не тільки всередині країни, а й за її межами.

Створення системи фінансової безпеки, що відповідає всім принципам, є основою забезпечення високого рівня результативності [6].

У загальному вигляді система державних органів, що забезпечують фінансову безпеку держави, включає два рівні: національний і регіональний, а також відповідний інструментарій забезпечення фінансової безпеки на кожному з них.

Очолює зазначену систему Президент України, покликаний забезпечити гармонізацію та підвищення ефективності взаємодії органів влади різних рівнів. Умовно компетенцію Президента України у забезпеченні фінансової безпеки можна поділити на дві сфери: а) законодавчого забезпечення та б) формування системи органів державної влади, що забезпечують фінансову безпеку держави. Спеціальним органом, який створює умови для реалізації Президентом України його конституційних повноважень, є Офіс Президента України.

Головним координуючим органом забезпечення всіх видів національної безпеки при Президентові України є Рада національної безпеки і оборони України. Рада національної безпеки і оборони України координує і контролює діяльність органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони. При Раді національної безпеки і оборони України функціонує Міжвідомча комісія з питань фінансової безпеки.

Законодавче управління фінансами в Україні здійснює Верховна Рада України. Постійно діючим органом державного фінансового контролю, утвореним Верховною Радою України і підзвітним їй, є Рахункова палата України.

Керує роботою органів, які забезпечують фінансову безпеку Росії, контролює їх діяльність, і навіть здійснює поточне фінансове управління вищий орган виконавчої влади України – Кабінет міністрів України. Безпосередньо реалізацію функцій із забезпечення фінансової безпеки країни здійснюють підзвітні Кабінету міністрів України міністерства, служби та агентства: Міністерство фінансів України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Держпродспоживслужба, Антимонопольний комітет України, Держаудитслужба та ін.

У роботі Кабінет міністрів України тісно взаємодіє з Національним банком України, який підзвітний Президенту України та Верховній Раді України в межах їх конституційних повноважень. Національний банк України не входить у структуру органів виконавчої влади і постає як особливий автономний інститут, що має виняткове право грошової емісії та організації грошового обігу.

Найважливішим органом, який забезпечує фінансову безпеку нашої країни, є Міністерство фінансів України. Це центральний орган виконавчої влади, який здійснює формування єдиної державної фінансової, бюджетної та боргової політики, державної політики у сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів, державної політики у сфері державного пробірної контролю, бухгалтерського обліку та аудиту та нормативно-правове регулювання у фінансовій сфері.

Міністерство фінансів України здійснює координацію та контроль діяльності органів, що забезпечують фінансову безпеку, які йому підпорядковані. Серед них: Державна податкова служба України, Державна митна служба України, Державна служба фінансового моніторингу, Держаудитслужба, Державна казначейська служба України. До системи державних органів, що забезпечують фінансову безпеку, слід віднести Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації та Агентство з управління державним боргом України, а також систему правоохоронних органів, до якої насамперед відносяться Міністерство внутрішніх справ України та Служба безпеки України.

На регіональному рівні фінансова безпека держави забезпечується та реалізується орга-

нами місцевого самоврядування, місцевими державними адміністраціями в контексті гарантування підвищення параметрів фінансової безпеки територій; державними військовими адміністраціями в частині забезпечення територіальної цілісності і недоторканності кордонів, боротьби з економічною злочинністю, нівелювання негативних наслідків техногенного і природного характерів. Судові органи здійснюють судочинство у справах про злочини, що завдають шкоди фінансовій безпеці України.

Аналіз системи державних органів та інститутів, що забезпечують фінансову безпеку нашої держави, дозволив укласти, що в даний час така система є багаторівневою та різнопрофільною, але в цілому здатною виконувати покладені на неї завдання.

Як особлива ланка у державно-правовому механізмі забезпечення фінансової безпеки держави слід виділяти механізм забезпечення фінансового контролю. Зростання загроз стану захищеності фінансової системи держави з боку зростаючого обсягу легалізації злочинних доходів та фінансування тероризму зумовило виділення у механізмі забезпечення фінансового контролю органів та інститутів протидії легалізації злочинних доходів та фінансуванню тероризму.

На виконання міжнародних домовленостей в Україні було розроблено систему заходів як законодавчого, і організаційного характеру боротьби з відмиванням нелегітимних грошей, вкладених у виключення можливості розпоряджатися злочинно отриманими доходами.

Система органів протидії легалізації злочинних доходів та фінансування тероризму в Україні складається з двох основних підсистем, що відрізняються за своїм суб'єктним складом і завданнями: правоохоронний блок та фінансовий моніторинг. При цьому фінансовий моніторинг можна розділити на два рівні: первинний фінансовий моніторинг і державний фінансовий моніторинг.

Основними суб'єктами первинного фінансового моніторингу є організації, які здійснюють операції з грошима чи іншим майном, та інші визначені законодавством особи, до чиїх обов'язків належить, зокрема, належна перевірка клієнтів, виявлення підозрілих операцій та подання відповідної інформації уповноваженому органу. Державний фінансовий моніторинг здійснюється насамперед спеціально створеним уповноваженим органом, який забезпечує контроль за фінансовими операціями на підставі інформації, що отримується від суб'єктів первинного фінансового моніто-

рингу, перевірку цієї інформації та, за наявності достатніх підстав, передачу інформації та матеріалів правоохоронним органам.

Проте підвищення рівня фінансової безпеки держави недостатньо, необхідно також здійснювати заходи щодо запобігання, виявлення, припинення та розслідування фінансово-економічних злочинів, які, як уже зазначалося, становлять значну загрозу на фінансову безпеку держави. Сьогодні це завдання покладено на відповідні правоохоронні органи всіх держав. В Україні вже створено Бюро економічної безпеки України, який є центральним органом виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави

Висновки. Фінансова безпека є елементом економічної а, в сукупності, національної безпеки. Фінансова безпека – це стан фінан-

сово-банківської системи, при якому держава в певних межах гарантує загальноекономічні та соціальні умови роботи державних установ влади та інституцій ринку.

Основними інститутами фінансової безпеки України є такі: державний бюджет, місцеві бюджети, зведений бюджет, фінансовий ринок, державний борг (внутрішній та зовнішній). Розглядаючи Національну економічну стратегію України до 2030 року, можна відзначити один із напрямів публічного управління – це сталий розвиток національної фінансової системи.

Публічне управління фінансовою безпекою – це комплексний підхід до забезпечення фінансової безпеки держави, що включає визначення цілей, завдань, принципів та інструментів, а також роль державних органів та вирішення проблем, пов'язаних з управлінням фінансовою безпекою.

Література:

1. Актуальні проблеми фінансової безпеки України в умовах посткризової трансформації: монографія. Київ: НІСД, 2014. 432 с.
2. Бритченко І., Богомоллова Н. І., Кравченко О. О., Пінчук С. С. Оцінка детермінант фінансової безпеки залізниць в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v4i27.154109>
3. Варналії З., Томашевський Т. Фінансова безпека України в умовах гібридної війни. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2019. <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2019/204-3/1>
4. Гетманець О. Фінансова безпека як об'єкт правового регулювання. *Фінансове право*. 2020. № 3. С. 218–223.
5. Дурманов А., Бартосова В., Дробязко С., Мельник О., Філіппов В. Механізм забезпечення сталого розвитку підприємств в інформаційному просторі. *Питання підприємництва та сталого розвитку*, 2019. 7(2), 1377–1386. [http://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2\(40\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2019.7.2(40))
6. Єрмошенко М. М., Горячева К. С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: наук. монографія. Київ: Національна академія управління, 2010. 232 с.
7. Колодізев О. М., Середіна А. В. Державна система управління фінансовою безпекою України та правові засади її функціонування Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України». Суми, 2010. Т. 30. С. 383–398.
8. Курило М., Клочко А., Журавлов Д., Джавадов Г. Економіко-правові аспекти банківської безпеки в умовах активізації євроінтеграції в Україні. *Банки та банківські системи*. 2018. [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.13\(1\).2018.15](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.13(1).2018.15)
9. Малиняк Б. С. Мартинюк О. М. Кириленко О. П. Вплив корупції на ефективність державних витрат у країнах з різним рівнем демократії. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2019. <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i28.63927>
10. Управління фінансово-економічною безпекою держави та шляхи запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам: монографія/ [Балабаниць А.В., Гапонюк О.І., Горбашевська М.О., Кислова Л.А., Омельченко В.Я., Семкова Л.В. Мацука В.М., Осипенко К.В., Перепадя Ф.Л.]. М.: 2020. 223 с.